

Історія України урок №33

Тема уроку: Українські землі у складі Чехословаччини. Правовий статус Закарпаття. Суспільно-політичне й економічне життя.

Карпатська Україна. Карпатська Січ. Августин Волошин.

Скласти конспект

Після розпаду Австро-Угорщини Паризька мирна конференція санкціонувала 1919 року передання Закарпаття (офіційна назва — Підкарпатська Русь) до складу Чехословаччини.

Закарпатська Україна офіційно називалася Підкарпатською Руссю, а після адміністративної реформи 1928 р. — Підкарпатським краєм. Назва «Закарпатська Україна» як така, що засвідчувала належність цієї землі «за Карпатськими горами» до України, була заборонена.

Складання тез

♦ За текстом підручника скласти тези «Політика Чехословаччини щодо українських земель»

Орієнтовний вигляд тез

1. Більш сприятливі умови, ніж у Польщі і Румунії.
2. Звужувалося викладання українською мовою.
3. 60 % громадян — неписьменні.
4. Уряд вкладав у господарство краю більше коштів, ніж вилучав, але їх було недостатньо.
5. У промисловості переважали дрібні підприємства, які давали лише 2 % валового продукту.
6. Гальмувався розвиток галузей промисловості, що конкурували з аналогічними чеськими.
7. Сировинний характер економіки.
8. Парцеляція землі.

Завдання

♦ Порівняйте становище українців Закарпаття, Польщі, Румунії та СРСР.

Складання тез

♦ За текстом підручника скласти тези «Суспільно-політичне життя українців у складі Чехословаччини».

Орієнтовний вигляд тез

1. **Русофіли** («товариство Духновича») — розглядали русинів як частину єдиного російського народу.

2. **Мадьярони** — доводили, що карпатороси — це окрема національність, і прагнули приєднати край до Угорщини.

3. **Українофіли** на чолі з А. Волошином пропагували ідею єдності закарпатських українців з усім українським народом.

4. **Русини** вважали, що карпатоукраїнці — окрема нація русинів.

Робота з біографічною довідкою

♦ За допомогою різних інформаційних джерел опрацюйте біографічні відомості про Августина Волошина. Скласти історичний портрет «Августин Волошин».

Августин Волошин (1874-1945) — видатний український педагог, науковець, релігійний і громадський діяч, президент Карпатської України. Здобув теологічну освіту в Ужгородському університеті, закінчив Вищу педагогічну школу в Будапешті, одержав диплом викладача математики й фізики. Разом з однодумцями розгорнув велику культурницьку діяльність на Закарпатті: видавав газети, популярну серію дешевих книжок щодо створення кооперативів, читалень, підручники, посібники тощо. У травні 1920 р. під безпосереднім впливом А. Волошина постає товариство «Просвіта», яке відіграло значну роль у формуванні національної свідомості мешканців Закарпаття. 1938 р. очолив уряд Підкарпатської Русі. 14 березня 1939 р. проголосив незалежність Карпатської України. Після угорської окупації Закарпаття вимушений був емігрувати. Упродовж 1939-1945 рр. жив у Празі, був ректором Українського вільного університету. У травні 1945 р. радянські спецслужби заарештували А. Волошина й перевезли до Москви, де він і помер у тюрмі.

Скласти конспект

Проголошення Карпатської України

За результатами **Мюнхенської конференції у вересні 1938 року** провідні країни Європи дали згоду на розчленування Чехословаччини з метою задовольнити територіальні претензії Німеччини на Судетську область. Словаччина сформувала власний уряд. Лідери українофілів та русофілів звернулись до Праги з вимогою надати Підкарпатському краю автономію, передбачену Сен-Жерменським договором. **11 жовтня 1938 р.** Закарпаттю надано автономію. Прем'єр-міністром празький уряд призначив А. Волошина. **2 листопада 1938 р. відбувся Віденський арбітраж, що передав Угорщині південні райони Закарпаття з Ужгородом, Мукачевим та Берегово, де угорці становили менше половини населення.** Карпатський уряд переїжджає до Хуста, який стає тимчасовою столицею Карпатської України.

Робота з картою

Розгляньте карту, покажіть території Закарпаття, що 2 листопада 1938 р. відійшли Угорщині.

Записати конспект

10 березня 1939 р. на повідомлення західної преси і дипломатів про те, що нібито існують плани приєднання Карпатської України до Радянської України, відреагував Й. Сталін. Він назвав такі вигадки «підозрілим шумом», мета якого — спровокувати конфлікт СРСР з Третім рейхом без наявних на те підстав, не втримавшись від недолугих епітетів щодо Закарпаття.

На жаль, не всі українські діячі повністю усвідомлювали реальну ситуацію. Лідери Карпатської України сподівалися, що Третій рейх погодиться на створення невеликої української держави в Карпатах. Але то було великою ілюзією, бо Берлін дбав лише про власні інтереси на Сході. Вирішення «українського питання» аж ніяк не вписувалося в його загарбницькі плани, адже, за планом Гітлера, вся Чехія мала увійти до складу Рейху.

12 лютого 1939 р. у Карпатській Україні відбулись вибори до сейму, у ході яких УНО отримало 92% голосів. 15 березня 1939 р. відбулось проголошення незалежності Карпатської України на чолі з президентом А. Волошиним. Карпатська січ — воєнізована організація Карпатської України.

Робота з історичним джерелом

♦ Опрацюйте текст документа та скажіть, які основні ознаки державності були визначені у ньому.

Конституційний Закон Карпатської України (ч. 1)

«§ 1. Карпатська Україна є незалежна держава.

§ 2. Назва держави — Карпатська Україна.

§ 3. Карпатська Україна є республіка на чолі з президентом, вибраним Соймом Карпатської України.

§ 4. Державна мова Карпатської України є українська.

§ 5. Кольори державного прапора Карпатської України — синій і жовтий.

§ 6. Державний герб Карпатської України є дотеперішній краєвий герб.

§ 7. Державний гімн Карпатської України — “Ще не вмерла Україна”».

Скласти конспект

Проте 14 березня 1939 р. угорські війська за погодженням з Гітлером вдерлися до Закарпаття, і вже 15 березня воно було окуповане. Во-лошин емігрував. Німецький консул у Хусті порадив українцям «не чинити опору угорському вторгненню, бо німецький уряд у цій ситуації не може, на жаль, прийняти Карпатську Україну під протекторат».

ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ

Підручник: І.О.Бурнейко, Г.М. Хлібовська «Історія України» 10 кл.

1.Опрацювати матеріал підручника &37.

2.Відповісти на запитання стор. 204.